

แนวทางสู่ความสำเร็จของการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล Key Success for School Management at World Class Standard School

ยุพิน บุญประเสริฐ^{1*} ฐิติพงศ์ เหลืองสุวรรณ¹ วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์² และ รุ่งทิพา กองสอน²
Yupin Boonprasert Thitipong Luangsuwan Wilaiporn Rittikoo and Rungthiwa Kongsorn

^{1*}นิสิตปริญญาเอก วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

(Doctor of Education, School of Education, University of Phayao)

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา (School of Education, University of Phayao)

บทคัดย่อ

โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมจัดการศึกษา ที่นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาของไทยให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่ากับประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง แนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ประสบผลสำเร็จนั้น ต้องดำเนินการทุกด้านพร้อมกัน ได้แก่ การบริหารจัดการ การพัฒนาคุณภาพครูทั้งด้านความรู้และสมรรถนะ หลักสูตรสถานศึกษาควรกระชับ และบูรณาการการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสหวิทยาการของวิชาแกนหลักเป็นฐาน เปิดกว้างให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตน การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปแบบการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ครูมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน การจัดชั้นเรียนควรคล่องตัวนักเรียนเก่ง-ปานกลาง-อ่อน เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้วิธีการเรียนและกระบวนการทางสังคม การวัดและประเมินผลในระดับโรงเรียนควรดำเนินการเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้เรียน ส่วนการประเมินในระดับชั้นเรียน ควรเน้นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ แทนการเน้นเนื้อหา ด้านคุณภาพผู้เรียน ควรเน้นการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน และทักษะการทำงาน รวมไปถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้กับผู้เรียน

คำสำคัญ : แนวทางสู่ความสำเร็จ, การจัดการศึกษา, โรงเรียนมาตรฐานสากล

Abstract

World-class standard School Project was the innovation of education management. To be used as an urgent measure to improve the quality of education in Thailand is equivalent to high quality education. Key success for school management at world class standard school: all components must be implemented at the same time include management: improving the quality of teachers in terms of knowledge and competencies. School curriculum; should look concise and integrating learning by concentrating on the interdisciplinary focus of the core subjects. Each school can develop their curriculum in accordance with their context. Learning management focused on a form of self-directed learning through the network and enhance advanced thinking skills. Teachers were the facilitating role in learning and inspiring learners. Classes should be good - fair - poor students, to encourage learners to learn how to learn and social processes. Measurements and assessments at the school level should be undertaken to enhance learners' understanding and analysis. Assessment at class level should focus on testing to measure cognitive and skill, instead of focusing on content. Quality of learners Skills should be focused on basic skills and functional skills. Including the cultivation of moral ethics to the students.

Keywords: Key Success, Education Management, World-class standard School

*Corresponding author, E-mail: wi.nitescr2@gmail.com โทร. 085-7076767

Received: 31 December 2018/Accepted: 17 January 2019/ / Published online: 30 April 2019

บทนำ

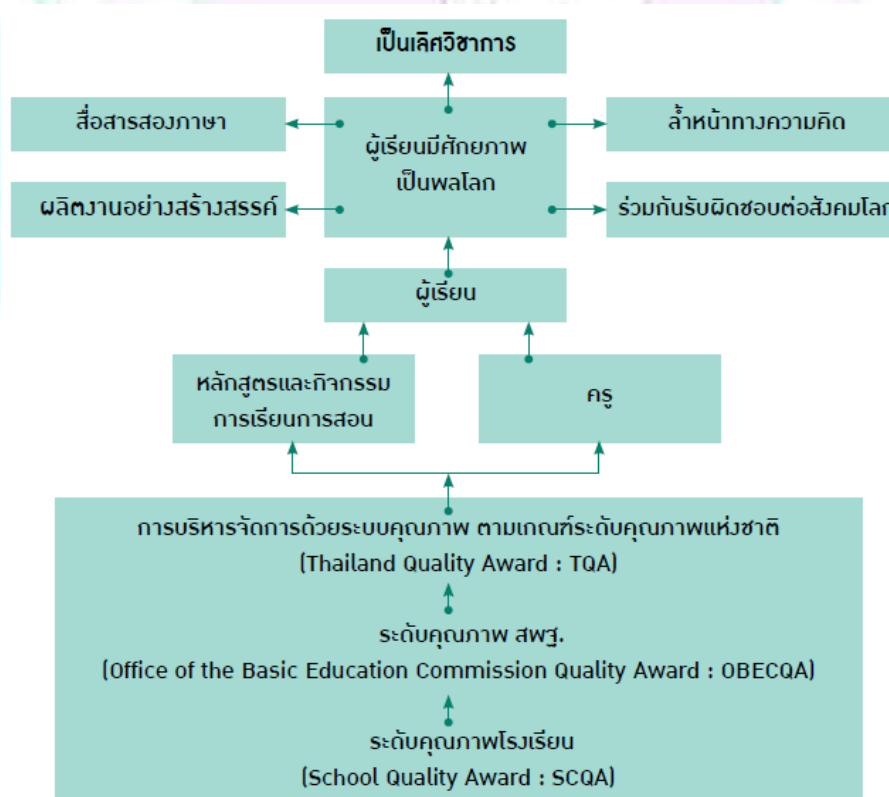
ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการ สังคม เศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถปิดตัวอยู่โดยลำพัง การดำรงชีวิตของคนในแต่ละประเทศมีการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันมากขึ้น มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่าง ๆ ร่วมกันมากขึ้น ในขณะเดียวกัน สังคมโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ทำให้คนต้องคิด วิเคราะห์ แยกแยะ และมีการตัดสินใจที่รวดเร็ว เพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สถานการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า และอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องปฏิรูปการศึกษา คุณภาพของการจัดการศึกษาจึงเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และศักยภาพในการแข่งขันในเวทีโลกของแต่ละประเทศ ดังนั้น ประเทศที่จะอยู่รอดได้หรือคงความได้เปรียบก็คือประเทศที่มีอำนาจทางความรู้ และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ (Learning Society) จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัวให้มีความสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้อย่างรู้เท่าทัน สงบ สันติ มีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดีเหมาะสมเพียงพอ ซึ่งปัจจุบันมีองค์กรจัดคุณภาพการจัดการศึกษาในระดับนานาชาติที่ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวาง สามารถเปรียบเทียบคุณภาพการศึกษาและคุณภาพของบุคลากรประเทศที่เข้าร่วมโครงการได้ รวมทั้งยังถูกใช้เป็นเกณฑ์หนึ่งในการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจและความน่าลงทุนของประเทศอีกด้วย โดยประเทศไทยเข้าร่วมอยู่ 2 โครงการ คือ 1 โครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) จัดโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Organization for Economic Co-operation and Development: OECD) มีจุดประสงค์เพื่อสำรวจว่าระบบการศึกษาของประเทศได้เตรียมเยาวชนของชาติให้พร้อมสำหรับการใช้ชีวิตและการมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตเพียงพอหรือไม่ เป็นการประเมินสมรรถนะของนักเรียนวัย 15 ปี ที่จะใช้ความรู้และทักษะเพื่อเผชิญกับโลกในชีวิตจริง มากกว่าการเรียนรู้ตามหลักสูตรในโรงเรียน ในด้านการรู้เรื่องการอ่าน (Reading Literacy) การรู้เรื่องคณิตศาสตร์ (Mathematical Literacy) และการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) และโครงการการศึกษาแนวโน้มการจัดการศึกษาด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ระดับนานาชาติ (TIMSS) จัดโดย สมาคมนานาชาติเพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา (International Association for the Evaluation of Educational Achievement: IEA)

ผลการประเมิน PISA 2000 - 2015 ของประเทศไทย พบว่า ผลการประเมินทั้งสามด้าน ได้แก่ วิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์ มีแนวโน้มลดลง แม้ว่าช่วง PISA 2009 - 2012 ผลการประเมินด้านวิทยาศาสตร์ การอ่าน และคณิตศาสตร์จะมีแนวโน้มสูงขึ้น แต่ใน PISA 2015 ทั้งสามด้านกลับมีคะแนนลดลงจาก PISA 2012 โดยการอ่านเป็นด้านที่มีคะแนนลดลงมากที่สุด (ลดลง 32 คะแนน) รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์ (ลดลง 23 คะแนน) ซึ่งทั้งสองด้านลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านคณิตศาสตร์ (ลดลง 11 คะแนน) แต่ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559ก: 3) ในขณะที่ผลการประเมินโครงการ TIMSS พบว่าในปี ค.ศ. 1999, 2007, 2011 และ 2015 คะแนนเฉลี่ยของทั้งสองวิชาที่มีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง แต่ในปี ค.ศ. 2015 มีคะแนนเฉลี่ยวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์เพิ่มขึ้นเล็กน้อย โดยคะแนนวิชาวิทยาศาสตร์สูงกว่าวิชาคณิตศาสตร์เฉลี่ย 456 และ 431 ตามลำดับ ซึ่งน้อยกว่าค่ากลางของการประเมินที่กำหนดไว้ที่ 500 คะแนน นักเรียนไทยส่วนใหญ่ยังมีระดับความสามารถทางการเรียนในระดับต่ำ (มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในช่วง 400 - 474 คะแนน) (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2559ข: 9) ในขณะที่ สถาบันระหว่างประเทศเพื่อพัฒนาการจัดการ (International Institute for Management Development: IMD) ได้นำเสนอผลการจัดอันดับ ชีตความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก เปรียบเทียบองค์ประกอบ 4 ปัจจัยหลัก ได้แก่ ผลประกอบการทางเศรษฐกิจ (Economic Performance) ประสิทธิภาพภาครัฐ (Government Efficiency) ประสิทธิภาพภาคธุรกิจ (Business Efficiency) และโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) พบว่าอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการศึกษาที่เป็นตัวชี้วัดย่อยด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประเทศไทย ปี 2015 อยู่อันดับที่ 48 จาก 61 ประเทศ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ในขณะที่ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (ONET) ของนักเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในปีการศึกษา 2559 ปรากฏว่า ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบต่ำกว่าร้อยละ 50 ทุกวิชา ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีค่าเฉลี่ยคะแนนสอบสูงกว่าร้อยละ 50 เพียง 1 รายวิชา คือ ภาษาไทย จากสภาวะทางการศึกษาไทยดังกล่าว

ข้างต้น การยกระดับคุณภาพการศึกษาของประเทศ จึงเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน (สำนักทดสอบทางการศึกษา, 2560ก, 2560ข)

โรงเรียนมาตรฐานสากลในบริบทของประเทศไทย

โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล (World - class standard school) เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษา ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำมาใช้เป็นมาตรการเร่งด่วนในการยกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล โดยผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนเพื่อเพิ่มศักยภาพการจัดการศึกษาไทยให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในเวทีโลกในยุคศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนอย่างมีคุณภาพเทียบเคียงมาตรฐานสากล รวมทั้งมีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ เพื่อให้ได้ผู้เรียนที่มีคุณภาพ คือเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะ (Learner Profile) เทียบเคียงมาตรฐานสากล (World class standard) และมีศักยภาพเป็นพลโลก (World citizen) สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) กล่าวคือมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ อีกทั้งเป็นไปตามปฏิญญาว่าด้วยการจัดการศึกษาของ UNESCO ว่า การเรียนรู้เพื่อรู้ (Learning to know) การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง (Learning to do) การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น (Learning to Live Together) การเรียนรู้เพื่อชีวิต (Learning to Be) โดยมีจุดหมายและทิศทางที่ชัดเจนในการพัฒนาหลายมิติพร้อม ๆ กัน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการ โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพในพลโลก ซึ่งก็คือ มีความเป็นเลิศวิชาการ สื่อสารได้หลายภาษา ล้ำหน้าทางความคิด ผลิตงานอย่างสร้างสรรค์และรับผิดชอบต่อสังคมโลก ความสำเร็จของโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลอีกมุมมองหนึ่ง สามารถพิจารณาโดยเทียบเคียงกับประเทศที่มีคุณภาพการศึกษาสูง ในที่นี้หมายถึงประเทศที่มีผลการเข้าร่วมโครงการ PISA หรือ TIMSS อยู่ในระดับ 50% แรกของประเทศที่เข้าร่วมทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555: 15-16) ดังรูปที่ 1

รูปที่ 1 แสดงเป้าหมายความสำเร็จของการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555: 14

นวัตกรรมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลเริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 ใน 500 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการติดตามการดำเนินงานยังพบสภาพและปัญหานานัปการ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ วจิพร แก้วหล้าและคณะ (2558) ได้ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 พบว่าโรงเรียนมีการสร้างความตระหนักและแนวทางในการพัฒนาโรงเรียน มีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการยกระดับคุณภาพโรงเรียน มีการพัฒนาและปรับกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล ในขณะที่ พรชชประเวศ สัตตบุษย์วรกุล (2557: 620) พบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานครบทุกองค์ประกอบ คือ การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน และการวิจัย และติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่ชัดเจนในการดำเนินงาน เช่น โรงเรียนยังไม่มีแผนการดำเนินงานการนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากลอย่างชัดเจน และเป็นรูปธรรม และขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในการประกันคุณภาพยังไม่ได้เน้นในส่วนความเป็นโรงเรียนมาตรฐานสากล เช่นเดียวกับประพันธ์ บุญวรรณ และ ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน (2558) พบว่าโรงเรียนไม่ได้บริหารจัดการตามขั้นตอนของ TQA มีการจัดการระบบการจัดการความรู้ (KM) และการสร้างนวัตกรรมเผยแพร่ทั้งในประเทศ และต่างประเทศ แต่ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ มีการนำวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) มาประยุกต์ใช้ในการ บริหารจัดการโรงเรียน แต่ยังไม่เป็นผลชัดเจน นอกจากนี้ครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญ ทางด้านวิชาการ ทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ นอกจากนี้ยังพบว่า ครูมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในสาระการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ เนื่องจากครูมีความเข้าใจในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ในระดับชั้นเรียนแต่มีความเข้าใจในเรื่องเนื้อหาสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ชัดเจน

2. ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จากการสำรวจสภาพและปัญหาด้านหลักสูตร ภานุภัทร จรัสสุพิพัฒน์ และคณะ (2555: 81) พบว่า การดำเนินงานด้านการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผลของโรงเรียนในโครงการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ อุดม ชูสิริวรรณ (2559) ที่พบว่าการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล มีการดำเนินงานครบทุกองค์ประกอบ คือ การแต่งตั้งคณะกรรมการ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ การจัดทำเป็นหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานสากล การนำเสนอคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อพิจารณาขอความเห็นชอบ การนำหลักสูตรไปใช้ และการวิจัยและติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษามาตรฐานสากล แต่ในประเด็นของการใช้หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากล สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) พบปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติบางประการ ได้แก่ ความซ้ำซ้อนของสาระเพิ่มเติมกับหลักสูตรของสถานศึกษาหลายแห่ง ในส่วนของสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมขาดความสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลาง และจากเสียงสะท้อนของสังคมทั่วไปยังชี้ให้เห็นว่าทักษะและความสามารถที่จำเป็นที่จะช่วยให้เด็กและเยาวชนไทยสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นสากลได้แก่ การคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ การแสวงหาความรู้ด้านทักษะ ด้านเทคโนโลยี และความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจ ซึ่ง พรชชประเวศ สัตตบุษย์วรกุล (2557) ได้จำแนกปัญหาออกเป็น 2 ประการคือ 1) นักเรียน เช่น นักเรียนมีกระบวนการคิด/ระบบความคิดยังไม่เป็นระบบ ยังเคยชินกับการคัดลอก เป็นต้น 2) ครู เช่น ครูขาดความเข้าใจในธรรมชาติของวิชาและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม ครูมีปัญหาเรื่องการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน และยังพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้ คือ 1) ความพร้อมของนักเรียนในการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอน 2) เวลาในการทำงาน 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะการคิด และ 5) ทักษะในการทำงาน ทั้งนี้ กษมาภรณ์ ทองเอื้อ (2555: 119) ยังพบว่า ครูมีการดำเนินการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับน้อย สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนของครูดำเนินการแบบแยกส่วนเป็นส่วนใหญ่ ขาดความร่วมมือในการออกแบบการสอน ในระดับโรงเรียนและชั้นเรียน ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพผู้เรียน

ในส่วนของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้นั้น พิชัย เหลืองอรุณ (2555: 265-267) พบว่าโรงเรียนมีการกำหนดแนวทางการประเมินและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการประเมินเทียบเคียงมาตรฐานเพื่อนำไปสู่ความเป็นสากล มีการใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลที่เหมาะสมกับธรรมชาติวิชา รวมทั้งมีการนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอน แต่ประสบปัญหาคือโรงเรียนไม่สามารถจัดหาเครื่องมือในการวัดประเมินผลที่ได้มาตรฐานและเป็นที่ยอมรับได้ รองลงมาคือ ครูขาดความรู้และทักษะในการจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผลที่ได้มาตรฐานในระดับสากล

3. ด้านคุณภาพผู้เรียน จากงานวิจัยเรื่อง คุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่เป็นสากล ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในเขตจังหวัดนครพนม และมุกดาหาร ของนลพรรณ บัณพาน (2559: 211-218) พบว่า คุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่ต้องได้รับการพัฒนา ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการพูด เจาะจ่าต่อรองเพื่อขจัดและลดปัญหาความขัดแย้ง ความสามารถในการวิเคราะห์และ ประเมินทางเลือก ตัดสินใจเลือกทางแก้ปัญหาที่เหมาะสม และลงมือแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และความตระหนักและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศไปในทางที่ถูกต้อง

จากการดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของประเทศไทยข้างต้น จะเห็นได้ว่า โรงเรียนในโครงการ ยังคงเผชิญกับปัญหาและอุปสรรคนานัปการ ที่ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่บรรลุเป้าหมายที่มุ่งหวัง โดยเฉพาะด้านคุณภาพผู้เรียน

แนวทางการจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากล

จากการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานและผลสำเร็จของการดำเนินโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลของประเทศไทยและต่างประเทศ พบข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ

1.1 การกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา จากข้อค้นพบของ พรชชประเวศ สัตตบุษย์วรกุล (2557: 620) ที่พบว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานครบทุกองค์ประกอบได้แก่ การนิเทศ ติดตาม การใช้หลักสูตร การประกันคุณภาพภายใน และการวิจัย ติดตามผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ตามแนวทางที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด แต่ยังไม่มีประสิทธิภาพและไม่ชัดเจนในการดำเนินงาน ทั้งนี้ การดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากลนั้นจะต้องปฏิบัติตามนโยบายของต้นสังกัด โดยมีการกำกับ ติดตาม และประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์คุณภาพและตัวชี้วัดกำหนดไว้ในแต่ละด้าน และโรงเรียนต้องรายงานความก้าวหน้าต่อหน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง กระบวนการดังกล่าวส่งผลให้โรงเรียนขาดอิสระในการคิด ตัดสินใจเรื่องสำคัญบางประการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา บุคลากร งบประมาณ ฯลฯ ดังนั้น การบริหารจัดการโรงเรียนมาตรฐานสากลให้เกิดประสิทธิผลนั้น ควรให้ความเป็นอิสระแก่โรงเรียนในการตัดสินใจ ซึ่งคือการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้และการวัดประเมินผล รวมทั้งการบริหารจัดการทั่วไป สะท้อนจากผลการวิจัยในระดับนานาชาติของ OECD ชี้ว่า อำนาจการตัดสินใจของโรงเรียนที่มีผลทางบวกต่อการเรียนรู้มากที่สุดคืออำนาจการตัดสินใจด้านหลักสูตรและการสอนแต่คะแนนที่สูงนั้น ต้องเชื่อมโยงกับนโยบายการควบคุมคุณภาพของมาตรฐานการศึกษาด้วยในระบบโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จนั้น โรงเรียนมีอำนาจอิสระในการตัดสินใจมากกว่า มีแรงจูงใจและสมรรถนะที่จะปรับปรุงคุณภาพการศึกษาในความรับผิดชอบของตนให้สูงขึ้น ตัวอย่างเช่น ในระบบโรงเรียนของฮ่องกง ญี่ปุ่น เนเธอร์แลนด์ และเกาหลี โรงเรียนมีอิสระที่จะกำหนดนโยบายระเบียบวินัย นโยบายการวัดผลและประเมินผล นโยบายการรับนักเรียนเข้าโรงเรียน และการเลือกหนังสือเรียนสำหรับใช้เรียนและตัดสินใจเลือกวิชาที่จะเปิดสอนได้ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ทั้งนี้การกระจายอำนาจโดยการให้อิสระแก่สถานศึกษา (school autonomy) เพียงอย่างเดียวอาจไม่ส่งผลดีต่อผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ส่วนที่สำคัญยิ่งกว่าคือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งงานวิจัยของ Duflo, Dupas, and Kremer (2012) (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560: 164-165) พบว่าการกระจายอำนาจให้ผู้ปกครองมีบทบาทในการจัดจ้างและดูแลตรวจสอบการทำงานของครูมีผลช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น แต่การกระจายอำนาจให้กับโรงเรียนโดยไม่มีส่วนร่วมจากผู้ปกครองอาจไม่มีประโยชน์เลย

1.2 พัฒนาคุณภาพครู

ครูคือตัวแปรสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา จากการวิจัยของ OECD ร่วมกับ Pearson's Education ชี้แนะว่าในระบบการศึกษา ไม่มีอะไรที่ทดแทนครูได้ ครูดีไม่เพียงแต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น แต่ยังทำให้นักเรียนมีภาระงานที่ดี รายได้สูงในอนาคต และมีนัยทางสังคมที่นักเรียนจะไม่ก่อปัญหาทางสังคม ระบบการศึกษาที่ประสบความสำเร็จมีองค์ประกอบที่เหมือนกันคือ สร้างวิถีทางวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดคนดีคนเก่งมาเป็นครู จัดให้มีการอบรมต่อเนื่อง ให้สถานะเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นที่ได้รับการยกย่องสูงในสังคม (Briggs, 2013) ทั้งนี้ ระบบฯ ควรจริงจังกับการส่งเสริมความเข้มแข็งทางวิชาชีพให้ครูไทย แทนการแสดงออกถึงความไม่เชื่อมั่นว่าครูมีความรู้พอที่จะสอนนักเรียน ซึ่งเป็นการบั่นทอนขวัญและกำลังใจของครู (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) แต่จากข้อค้นพบในงานวิจัยของ พรชชประเวศ สัตตบุษย์วรกุล (2557) และประพันธ์ บุญวรรณ และ ฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน (2558) ที่พบว่าครูผู้สอนบางส่วนยังขาดความเชี่ยวชาญ ทางด้านวิชาการ ทักษะในเรื่องเทคโนโลยีสารสนเทศ และทักษะในการใช้ภาษาต่างประเทศ ครูมีปัญหาในการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะในสาระการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ เนื่องจากครูมีความเข้าใจเนื้อหาสาระและการออกแบบการเรียนรู้วิชาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองไม่ชัดเจน มีสาเหตุมาจากครูบางส่วนได้รับมอบหมายให้สอนในสาระการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง แต่ไม่เคยได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับโรงเรียนมาตรฐานสากลไม่ว่าจะเป็นหัวข้อใดก็ตาม การส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาการยังมีน้อย ครูส่วนใหญ่ใช้ความรู้พื้นฐานเดิมในการจัดการเรียนรู้ ดังนั้น ในการพัฒนาครูโรงเรียนมาตรฐานสากลทั้งด้านความรู้และสมรรถนะ ให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ควรมีการดำเนินการอย่างต่อเนื่องและทั่วถึง ตั้งแต่การเตรียมครูก่อนปฏิบัติงานในโรงเรียนมาตรฐานสากล การจัดอบรมพัฒนาในระหว่างดำเนินการโครงการ ผ่านกระบวนการวิจัย รวมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการทำงานของครู โดยบุคลากรภายในโรงเรียนเองและหน่วยงานต้นสังกัด ในเรื่องดังกล่าว สถาบันรามจิตติ (2560) สรุปแนวทางการพัฒนาครู 5 ข้อ ดังนี้

- 1) การสร้างระบบครูผู้เชี่ยวชาญเป็น Coach ประกอบตัวฝึกปฏิบัติให้ครู เป็นการทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างครูผู้มีประสบการณ์กับเพื่อนครู ในการแก้ปัญหาการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล การมีระบบพี่เลี้ยงและการให้คำปรึกษาหารือ (Coaching & Mentoring) จึงกลายเป็นกลไกและวิธีการสำคัญของการพัฒนาครูในปัจจุบัน
- 2) การผสมผสานกระบวนการวัดผลเข้ากับกระบวนการสอนอย่างแนบแน่น ปรับให้ยืดหยุ่นหลากหลายใช้ได้หลายสถานการณ์ หลายเป้าหมายการวัด โดยเฉพาะการวัดทักษะหรือคุณลักษณะใหม่ๆ ตามกรอบคิดร่วมสมัย
- 3) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาครู เพื่อการฝึกอบรมหรือพัฒนาครูทางไกลผ่านรูปแบบ Web-Based Training ต่าง ๆ และเพื่อ “จัดการความรู้” ระหว่างครูด้วยกัน
- 4) การเปลี่ยนไปสู่โฉมหน้าใหม่ “โรงเรียนเรียนรู้ ครูนักวิจัย” จากกรณีศึกษาประเทศที่พัฒนาแล้วหลายประเทศที่ต่างพยายามปรับรูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนไปสู่การเป็น “องค์กรการเรียนรู้” ที่เน้นให้ครู “เรียนรู้และพัฒนาตนเองจากประสบการณ์สะสมซึ่งกันและกัน” มากยิ่งขึ้น
- 5) ยุทธศาสตร์ “การสร้างแรงบันดาลใจ จุดไฟพลังครู” (Motivation & Inspiration) เน้นการค้นหาและหนุนเสริม “ครูผู้จุดไฟการเรียนรู้” ครูในแบบดังกล่าวจะถูกเน้นการฝึกให้รู้จักตั้งคำถาม เชื่อมโยงประเด็นสำคัญและตั้งโจทย์ชวนเด็กคิดได้มาก แนวทางการพัฒนาครูมักใช้ตัวอย่างจากครูผู้สร้างแรงบันดาลใจด้วยกันมาแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดประสบการณ์ หรือการเน้นให้ฝึกตั้งคำถามคลอใจ อันจะทำให้ผู้เรียนเกิดการใฝ่เรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตต่อไป

2. ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมิน

2.1 ด้านหลักสูตร หลักสูตรสถานศึกษามีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล เพราะเป็นตัวกำหนดจุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผลหลักสูตร

จากสภาพปัญหาที่พบว่า เนื้อหาสาระในรายวิชาเพิ่มเติมตามหลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลมีความซ้ำซ้อน และขาดความสอดคล้องกับโครงสร้างเวลาเรียนที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางนั้น หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลควรมีลักษณะกระชับ และบูรณาการการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสหวิทยาการของวิชาแกนหลักเป็นฐาน (Competency based) มีการสร้างนวัตกรรม โดยใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการเรียนรู้แบบสืบค้นและวิธีการเรียนรู้จากการใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) เพื่อนำไปสู่การสร้างทักษะการคิดขั้นสูง ในประเด็นที่พบว่าทักษะและความสามารถของเด็กไทยสู่ความเป็นสากลยังไม่อยู่ในระดับที่น่าพอใจนั้น กระบวนการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนจะต้องกำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนมีมุมมองระดับสากลมากขึ้น มีการนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียนอย่างจริงจัง มีการรายงานผลการนำหลักสูตรไปใช้อย่างเป็นระบบโดยกระบวนการวิจัย ที่สอดคล้อง เหมาะสม กับสภาพความพร้อม และจุดเน้นของโรงเรียนซึ่งมีความแตกต่างกัน โดยมีแผนพัฒนาคุณภาพที่กำหนดเป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน และมุ่งเน้นคุณภาพผู้เรียน มีการรายงานผลเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง และนำผลมาพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนต่อไป ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของครูและบุคลากรในโรงเรียน เพื่อให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรสู่ชั้นเรียนได้จริง นอกจากนี้ ควรเปิดกว้างให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตน ปรับเนื้อหาสาระให้กระชับ รวมทั้งเสริมสร้างทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนให้สอดคล้องกับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

2.2 การจัดการเรียนรู้ ครูควรใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย ยึดวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย (Connectivism) ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ เช่น การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning) หรือ PBL และการสอนแบบสร้างสรรค์เป็นฐาน (Creativity Based Learning) หรือ CBL ซึ่งเป็นการสร้างวิถีแห่งการเรียนรู้ สร้างแรงกระตุ้นใหม่ๆ ให้ผู้เรียนเกิดความมุ่งมั่น รักและเพลิดเพลินในการแสวงหาความรู้ สามารถวิเคราะห์และสรุปองค์ความรู้ มีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และมีจิตสาธารณะและสำนึกในการบริการสังคม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community) ทั้งนี้ครูควรปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนมีความกระหายในการค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนใช้ ICT ในการหาความรู้ด้วยตนเอง และใช้เทคโนโลยีนำเสนอเนื้อหาอย่างทันสมัย มีปฏิสัมพันธ์ มีส่วนร่วม ครูควรค้นหาความสามารถตามความถนัดเฉพาะทางของนักเรียน และส่งเสริมให้มีการนำเสนอผลงานในระดับต่าง ๆ เช่น ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ไปจนถึงระดับชาติและนานาชาติ นอกจากนี้ การจัดการเรียนการสอนของครูควรดำเนินการร่วมกันในโรงเรียน มีการประชุมกำหนดเป้าหมาย และวางแผนการจัดการเรียนการสอน กำหนดภาระงานที่เหมาะสมกับผู้เรียน สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกัน ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนของครูมีความหมายสูงสุดต่อผู้เรียน

2.3 การวัดและประเมินผล โรงเรียนมาตรฐานสากล ควรปรับเปลี่ยนการวัดและในระดับโรงเรียนและชั้นเรียน โดยการประเมินผลการเรียนในระดับโรงเรียนควรเป็นการประเมินเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้เรียน (Formative Test) ซึ่งเป็นการประเมินผลระหว่างทางตลอดการเรียนรู้ ส่วนการประเมินในระดับชั้นเรียน ควรเน้นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ

(Literacy-Based Test) แทนการเน้นเนื้อหา มีวิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายตั้งแต่ แฟ้มสะสมงาน โครงการการสอบวัดความรู้ การแก้ไขปัญหาชีวิตจริง ทั้งนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้การวัดและประเมินผลในโรงเรียนมาตรฐานสากลเกิดประสิทธิผลคือ จะต้องพัฒนาองค์ความรู้และทักษะของครูด้านการพัฒนาเครื่องมือวัดและและเทคนิควิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลาย รวมทั้งส่งเสริมให้มีการจัดทำคลังข้อสอบมาตรฐานขึ้นในโรงเรียน เพื่อให้ครูสามารถนำไปใช้ได้อย่างสะดวก

3. ด้านคุณภาพผู้เรียน

การจัดการศึกษาโรงเรียนมาตรฐานสากล จำเป็นต้องเน้นการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ โดยเฉพาะทักษะการคิด ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนได้เท่าที่ควร เนื่องจากการเรียนการสอนยังเน้นให้ผู้เรียนคิดตามสิ่งที่ผู้สอนป้อนความรู้มากกว่าการคิดสิ่งใหม่ ๆ จึงควรมีการปรับรูปแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดให้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับผู้เรียนต้องมีทักษะชีวิตคือทักษะพื้นฐาน (Core Skills) คือทักษะการสื่อสาร การใช้ ICT การคิดคำนวณ การเผชิญและแก้ปัญหา ทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง (Personal Learning & Development Skills) มีความเชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล สามารถควบคุมตัวเองได้และที่สำคัญต้องเห็นคุณค่าในตัวเอง มีทักษะพลเมือง (Citizenships Skills) เช่น สามารถร่วมกิจกรรมในชุมชน รักความยุติธรรม ไม่เลือกปฏิบัติเข้าใจสิทธิและหน้าที่ตนเอง เคารพความแตกต่าง และสุดท้ายคือทักษะการทำงาน (Employability Skills) เริ่มจากการวางแผนการทำงาน มีจริยธรรมในการทำงาน เคารพกฎกติกาและสามารถจัดลำดับความสำคัญ รวมไปถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม เนื่องจากแนวคิดของทุนนิยมที่มุ่งการแข่งขันนั้น มีอิทธิพลทำให้การจัดการศึกษาของโรงเรียนส่วนใหญ่เน้นและให้ความสำคัญการพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานและการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จนอาจจะเลยการพัฒนาส่งเสริมด้านคุณธรรมจริยธรรมซึ่งจะส่งผลต่อปัญหาทางสังคมตามมา ดังนั้นจึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคคลในองค์กรรวมทั้งมิติของความรู้คุณธรรมสามารถอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติสุข อย่างไรก็ตาม ในการสอบ PISA 2015 พบตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน นั่นคือ การแยกกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ การแยกชั้นเรียนถาวร การแบ่งกลุ่มนักเรียนเก่ง – อ่อน การแยกนักเรียนอ่อนไปรวมไว้ด้วยกัน เป็นสถานการณ์ที่ส่งผลทางลบเพราะนักเรียนอ่อนได้แต่รวมกลุ่มกันเอง จึงไม่มีโอกาสได้เรียนรู้วิธีการเรียนของนักเรียนที่เรียนดี ใน PISA 2015 ค่าเฉลี่ย OECD ได้ชี้ว่า การแยกกลุ่มนักเรียนส่งผลให้คะแนนวิทยาศาสตร์ต่ำลง 4 คะแนน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ดังนั้น การจัดชั้นเรียน ควรละนักเรียนเก่ง-ปานกลาง-อ่อน เพื่อให้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการเรียน และกระบวนการทางสังคมอีกด้วย

บทสรุป

โครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ถือเป็นสิ่งที่ท้าทายในการที่จะพัฒนาผู้เรียนเพื่ออนาคต ให้ผู้เรียนมีทักษะ ทักษะคิด ค่านิยม และบุคลิกภาพส่วนบุคคล เพื่อเผชิญกับอนาคตด้วยภาพในทางบวก ที่มีทั้งความสำเร็จและมีความสุข สามารถดำเนินชีวิตท่ามกลางบริบทของสังคมในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างปกติสุข ทั้งนี้แนวทางจัดการศึกษาในโรงเรียนมาตรฐานสากลที่ประสบผลสำเร็จ ก้าวทันต่อความเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 นั้น จำเป็นต้องดำเนินการทุกด้านพร้อมกันเป็นองค์ภาพ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ควรกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ หลักสูตรการจัดการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล รวมทั้งการบริหารจัดการทั่วไป และพัฒนาคุณภาพครู โดยการสร้างวิถีทางวัฒนธรรมที่สามารถดึงดูดคนดีคนเก่งมาเป็นครู ให้สถานะเท่าเทียมกับวิชาชีพอื่นที่ได้รับการยกย่องสูงในสังคม จัดให้มีการอบรมพัฒนาต่อเนื่อง ทั้งความรู้และสมรรถนะ ให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องผ่านกระบวนการวิจัย รวมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตามการทำงานของครูโดยบุคลากรภายในโรงเรียนเองและหน่วยงานต้นสังกัด หลักสูตรโรงเรียนมาตรฐานสากลควรมีลักษณะกระชับ และบูรณาการการเรียนรู้โดยมุ่งเน้นสหวิทยาการของวิชาแกนหลักเป็นฐาน ควรเปิดกว้างให้โรงเรียนแต่ละแห่งสามารถพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทของตน ครูควรมีเทคนิควิธีการที่หลากหลายในการจัดการเรียนรู้ ยึดวิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญในรูปการสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย ส่งเสริมทักษะการคิดขั้นสูง ที่ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันได้ ครูควรปรับบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนมีความกระหายในการค้นหาคำตอบในสิ่งที่สงสัย ส่วนการจัดชั้นเรียนนั้น ควรละนักเรียนเก่ง-ปานกลาง-อ่อน เพื่อให้ส่งเสริมให้นักเรียนเรียนรู้วิธีการเรียน และกระบวนการทางสังคม การวัดและประเมินผลในระดับโรงเรียน ควรเป็นการประเมินผลเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้และวิเคราะห์ผู้เรียน ส่วนการประเมินในระดับชั้นเรียน ควรเน้นการทดสอบเพื่อวัดความรู้ความเข้าใจและทักษะ แทนการเน้นเนื้อหา ด้านคุณภาพผู้เรียน เน้นการพัฒนาทักษะเป็นสำคัญ ได้แก่ ทักษะพื้นฐาน คือทักษะการสื่อสาร การใช้ ICT การคิดคำนวณ การเผชิญและแก้ปัญหา มีทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง มีความเชื่อมั่นในตนเอง คิดอย่างมีเหตุผล สามารถควบคุมตัวเองได้และที่สำคัญต้องเห็นคุณค่าในตัวเอง มีทักษะพลเมือง และทักษะการทำงาน รวมไปถึงการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม

เอกสารอ้างอิง

- กษมาพร ทองเอื้อ. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนมาตรฐานสากล (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นลพรรณ บัวพาน (2559). คุณลักษณะและศักยภาพผู้เรียนที่เป็นสากล ของโรงเรียนมาตรฐานสากล ในเขต จังหวัดนครพนม และ มุกดาหาร. การประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 3 ก้าวสู่ทศวรรษที่ 2: บูรณาการงานวิจัย ใช้องค์ความรู้สู่ความยั่งยืน” 17 มิถุนายน 2559 ณ วิทยาลัยนครราชสีมา อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา.
- ประพันธ์ บุญวรรณ และฉัตรทิพย์ สุวรรณชิน. (2558). สภาพปัญหาการบริหารงานโรงเรียนมาตรฐานสากล กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 34. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 3(1), 628-644.
- พรชประเวศ สัตตบุษย์วรกุล. (2557). การสังเคราะห์ข้อมูลจากการสำรวจและชีวิตจริงเพื่อระบุปัญหา และการแก้ไขการจัดการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนมาตรฐานสากล. เข้าถึงจาก <http://www.edu.chula.ac.th/ojed>.
- พิชัย เหลืองอรุณ. (2555). สภาพและปัญหาการดำเนินงานวิชาการของโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *OJED*, 7(1), 261-275.
- ภาณุภัทร จรัสบุหิพัฒน์ และคณะ. (2555). สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเขารวมโครงการ โรงเรียนมาตรฐานสากล เขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม*. 11(2), 186-195.
- วชิพร แก้วหล้า จินตนา จันทร์เจริญ และ วีรพันธ์ ศิริฤทธิ์. (2558). การบริหารสถานศึกษาสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่ 37. *E-Journal, Silpakorn University*. 8(1), 1099-1107.
- สถาบันรามจิตติ. (2560). *ฉบับกระแสการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21: ข้อคิดและทิศทางเพื่อการพัฒนาครูไทย*. เข้าถึงจาก http://www.ramajitti.com/info_point.php.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2559ก). *สรุปผลการประเมิน PISA 2015 วิทยาศาสตร์ การอ่าน และ คณิตศาสตร์*. เข้าถึง จาก <http://pisathailand.ipst.ac.th>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. . (2559ข). *สรุปผลการวิจัยโครงการ TIMSS 2015*. เข้าถึงจาก <http://timssthailand.ipst.ac.th>.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. . (2560). *FOCUS ประเด็นจาก PISA : 21 (กันยายน 2560)*. เข้าถึง จาก <http://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2017-21>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนมาตรฐานสากล (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). *IMD 2015 จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย*. เข้าถึง จาก <http://backoffice.onec.go.th/uploads/Book/1421-file.pdf>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560ก). *สภาวะการศึกษาไทย ปี 2558/2559 ความจำเป็นของการแข่งขันและการกระจายอำนาจในระบบการศึกษาไทย*. กรุงเทพฯ: 21 เซ็นจูรี่.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2560ก). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2559*. เข้าถึงจาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM3_2559.pdf
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2560ข). *สรุปผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2559*. เข้าถึง จาก http://www.newonetestresult.niets.or.th/AnnouncementWeb/PDF/SummaryONETM6_2559.pdf
- อุดม ชูลีวรรณ. (2559). *รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Briggs, S., (2013). Pearson Education Releases Global Education Index, (Online), Retrieved August 10, 2016 from: <https://www.opencolleges.edu.au/informed/other/pearson-education-releases-global-education-index-4336/>.

ประวัติผู้เขียนบทความ

นางสาวยุพิน บุญประเสริฐ
ปัจจุบัน นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

นายจิติพงศ์ เหลืองสุวรรณ
ปัจจุบัน นิสิตปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

อาจารย์ ดร. วิไลภรณ์ ฤทธิคุปต์
จบการศึกษาปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร การนิเทศ และการพัฒนาวิชาชีพครู

อาจารย์ ดร. รุ่งทิวา กองสอน
จบการศึกษาปริญญาเอก สาขาหลักสูตรและการสอน
จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง อาจารย์ วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
มีความเชี่ยวชาญในการพัฒนาหลักสูตร และการสอนวิทยาศาสตร์ (เคมี)